ఇల్లాలు

కాటూరు రవీంద్ర త్రివిక్రమ్

''నన్ను మీరు క్షమించాలి'' మాటి మాటికీ కళ్ల జోడు సవరించు కుంటున్న గుమాస్తా ఉలిక్కిపడి ''ఏం పాపం చేశావు బాబూ?'' అన్నట్లు చూసేడు నాకేసి.

''నేను మీ బ్యాంక్ మానేజర్ గారి నో మాటు చూడాలి''

''ఏమిటి విషయం ?'' అన్నాడు ఆపని తనెందుకు చేయలేననే భంగిమతో.

''ఆయన నాకు బంధువు''

ఇహ మాట్లాడ లేదతను.

''రండి... రండి...'' అంటూ మర్యాదగా లేచి నిలబడి వెంట బెట్టుకెళ్లాడు, మానేజర్ గదిలోకి.

వెళ్తూనే ''ఎయ్యా వీరు ''ని నాకేసి చూ స్నంత లోనే గిరిధర్ ''ఒరేయ్! నువ్వెప్పు డొచ్చావ్'' అని అమాంతం లేచి భుజం మీద చరిసేసాడు.

''చంపావు ఫో'' అని భుజం సవరించుకో సాగేను.

''ఇంట్లోకి వెళ్దాం పదరా...'' అన్నాడు ఫైల్సు మూసేస్తూ.

''ఇల్లా! ఇక్కడికి దగ్గరేనా ?'' అన్నాను ఆశ్చర్యంగా.

''నీ నెత్తిమీదే ఉందోయ్! బ్యాంక్ క్రింద– పైన నివాసం.'' అప్పటికే మేడ మెట్లకేసి దారి తీశాడు.

వెంట నడిచాను.

''శ్రీదేవి! మీ అన్నయ్యొచ్చాడోయ్...'' అన్నాడు వంటింట్లోకి తొంగి చూసి.

''పొండి... మీ మాటలు నమ్మేదెవరు ?'' అంటోంది అక్కడ్నుంచే శ్రీదేవి.

''చూశావ్ రా! యిదీ వరస!'' అన్నాడు నాకేసి తిరిగి.

నేను వంటింటి గుమ్మందాకా వెళ్లే సరికి శ్రీదేవి సంభ్రమం అంతా యింతా కాదు.

''హార్ని... నిజమే నన్న మాట !'' అంటూ చేతులు పవిటకు తుడుచుకుంటూ బయటకు వచ్చింది.

''ఎప్పుడూ ఈయన ఎద్దేవాలు చేస్తుంటా రన్నయ్యా! మొన్నేమైందను కున్నావ్. అడుగో మీ తమ్ముడొచ్చాడేవ్ అన్నారు. నిజమేనని బయటకొచ్చి చూద్దును గద, కొబ్బరి చెట్టుమీద కిచకిచ లాడుతున్న కోతికేసి వేలు చూపించి నవ్వేస్తున్నారు...''

''అయితే బావ అల్లరి యింకా అలాగే ఉందన్న మాట'' అన్నాను నేనూ నవ్వేస్తూ.

గిరిధర్ పెదవులు బిగించి నవ్వుతున్నాడు.

''మీరు కబుర్లు చెప్పుకుంటూ కూర్చోండిరా. నేను భోజనం వేళకి వచ్చేస్తాను. ఏమేవ్ అలివేలూ... కాస్త వేళకి వంట ముగించు — అన్నగారితో కబుర్లు చెబుతూ అలాగే కూర్చోక...'' అంటూ మేడదిగి వెళ్లిపోయేడు.

* * *

గిరి బావ నా మేనత్త కొడుకు.

వాడు, నేను చిన్నతనం నుండీ కలిసి చదువుకున్నాం. బి.యెస్సీ లో వాడు యూనివర్సిటీ ఫెస్టండు. నేను అత్తెసరు మార్కులూ!

ఇద్దరం ఉద్యోగాల్లో చేరాం.

బ్యాంకు వాడిని మేనేజర్ని చేసింది.

ప్రభుత్వ కార్యాలయం నన్ను పెద్ద గుమాస్తాని చేసింది.

మా చిన్న చెల్లెలు శ్రీదేవిని వాడికిచ్చాం. ఇద్దరు పిల్లలు కాన్వెంటులో చదువుతున్నారు. ఒక పిల్లాడు ఇంట్లో అల్లరి చేస్తుంటాడు.

అదీ వాడి సంసారం.

''ఏమే సిరి! మీ బావగారెక్కడికి?'' అన్నాను.

''ఇప్పుడే బజారు కెళ్లారు. పని చూసుకో. వచ్చేస్తాడు''అంటూ నా కుటుంబం గురించి, యింటి దగ్గర విశేషాల గురించి ప్రశ్నల వర్షం కురిపిస్తోంది. సమాధానాలు చెబుతున్నాను.

''అన్నట్లు యిందాకేదో పిట్టమీద ఉంచావను కుంటాను''అన్నాను ఉన్నట్లుండి.

''అవున్రోయ్ — వంకాయలు తరిగి

పడేసాను బాండీలో'' అంటూ పరుగెత్తింది.

''విపరీతంగా లావెక్కిపోయిందేటిలా''

అనుకున్నాను మనసులో; వెళ్తున్న శ్రీదేవికేసి చూస్తు.

గిరి యిద్దరు పిల్లల్ని పోగొట్టుకున్నాడు పూర్వం.

ఆ 'షాక్' నుండీ ఆలుమగలిద్దరూ కోలుకున్నాక మగపిల్లాడు పుట్టి సంతోషం కలిగించాడు.

జీవితం అంతే కద!

చీకటిని వెన్నాడుతూ వెలుగు వస్తుంది.

''అన్నయ్యా! అక్కడ కుర్చీలో కూర్చుందువు గానిరా'' అంటు వంటింట్లో కూర్చోబెట్టింది. పుట్టింటివాళ్ల స్వతంత్రం అదే కద మరి.

శ్రీదేవికి చిన్నతనం నుండీ యింటి పనుల్లో శ్రద్ధ ఎక్కువ.

వంటిల్లు కళకళ లాడుతోంది.

ఒక్కమాటు మా ఆవిడ వంటిల్లు ఉంచే తీరు తల్చుకున్నాను. కోళ్ల గూడు లా ఉంటుంది, సవ్యంగా చెప్పాలంటే.

అందుకుతగ్గట్టు అరడజనుమందిపిల్లలు.

ఈ విషయం గురించి నా మీద చాలా మందికి సానుభూతి అలా సానుభూతి పలికే వాళ్లమీద మా ఆవిడకి చచ్చే కోపం.

''మన సంసారం వాళ్లేమన్నా మోస్తున్నారేమిటండీ. ఎందుకు పెదవిసానుభూతులూ!'' అంటూ చిరాకు పడిపోతుంది.

''అవునుమరి. ఆపరేషను చేయించుకుందామంటే మీ నాన్నను వెంటబెట్టుకుని పాపం, పుణ్యం అంటూ నీతి గాధలు చెప్పి సంసారం పెంచేస్తిని! అస్తిపోయి యిప్పుడు సానుభూతి మిగిలింది మనకి...'' అంటే ఆవిడ కోపం విశ్వరూపం దాల్చి నామీద దాడిచేస్తుంది.

శ ల్లో లు

నేను హాలాహలాన్ని భక్షించిన భోళా శంకరుడిలా మిన్నకుంటాను.

ఒంటిగంట కాగానే పైకివచ్చాడు గిరి. అంతవరకు తండ్రిదగ్గర కూర్చున్న బాబిగాడు కూడ గోలచేస్తు వెంటవచ్చాడు.

''ఏరా అల్లుడూ! ఏమిటి నీ దర్శనాలే కరువైనాయ్'' అన్నాను బాబిగాడిని ఆహ్వానిస్తు.

''డోంటాక్. మెంటల్'' అన్నాడు వాడు సీరియస్‌గా.

నాకు 'షాక్' కొట్టి, నీళ్లు కారిపోతూ ''అదేమిట్రా'' అన్నాను.

''ఏముంది! కోతిమాటలన్నీ నేర్పుతారు వాడికి. పైగా చాటుగా దొంగనవ్వులు నవ్వుతారు ..'' అంది శ్రీదేవి చిరాగ్గా.

''మీ చెల్లెలికి నేనో పెద్ద 'టార్గెట్'నిరా! అందుకే భోజనం వేళకు తప్ప పైకి రాను'' అన్నాడు అమాయకత్వం నటిస్తు గిరి.

మళ్లీ బాబిగాడిని పలకరించాలంటే భయం వేసింది. ఈసారి ఏమంటాడోనని. కానీ, వాడు ఊరుకుంటేనా!

''నాన్నగారూ! అంకుల్ పేరు 'బందర్' కదండీ?''

ఉలిక్కిపడ్డాను.

''ఛఛ... బందరు వాళ్ల ఊరు రా... పేరు కాదు...'' అని సముదాయిస్తున్నాడు గిరి.

''సంతోషించాంగానీ, భోజనాలు వడ్డించాను రండి'' అంది చెల్లాయి.

డైనింగ్‌హాల్లోకి నడిచాం.

డైనింగ్ టేబుల్ మీద అవిర్లు కక్కుతున్నాయి పదార్థాలు.

శ్రీదేవికి వంటలో పెట్టింది పేరు. చేసింది చెయ్యకుండా ఎన్నిరకాలయినా చెయ్యగలదు.

కొబ్బరి పచ్చడిని తెగమెచ్చేసుకుంటున్న నన్ను వారించి ''ఒరేయ్! నువ్వు మా వీధి మొగదల్లో ఉన్న కాకా హోటల్లో ఒక మాటు భోంచేసిచూడు. మళ్లీ నీచెల్లాయి వంటకాలు పొగిడితే ఒట్టు...''

''ఎక్కడికి పోతాయ్ కాకాహోటల్లో తినే అలవాట్లు! పైగా అందరికీ లెక్చర్లు—హోదా నిలబెట్టుకోవాలని'' ఒక విసురు విసిరింది శ్రీదేవి.

''దానికీ దీనికీ ముడిపెట్టకు! పనిమనుషులున్నా యింత బిందె భుజం మీద వేసుకుని కుచ్చెళ్లు బొడ్లో దోపుకుని మేడదిగి మంచి నీళ్లు తీసుకెళ్లటం నువ్వుతప్ప ఏ ఆఫీసరు భార్యా చెయ్యదు గంగానమ్మ బొట్టు, వెంకటగిరి చీర, అచ్చం పాలంపీదగడ్డి కోసే పిల్లలా తిరుగుతావ్. మా ఆవిడని ఎవరితోనయినా చెప్పుకోవలన్నా సిగ్గుతో చావాల్సి వస్తుంది'' గిరి మొహం కోపంతో కంది పోయింది.

వాతావరణంలో హాస్యం కరిగిపోయి, తీవ్రత పెరుగుతున్నట్టు గ్రహించాను.

''రేయ్...ఊరుకోరా'' అన్నాను గిరితో యింగ్లీషులో, గిరి మళ్లీ మాట్లాడలేదు.

అటుపైన ఎవరూ మాట్లాడలేదు.

మౌనంగా భోజనాలు ముగించాం.

గిరి కాస్సేపు ఇంగ్లీషు పేపరు చూసి మళ్లీ కిందకి వెళ్లిపోయాడు. నేను రేడియో వింటూ నిద్రలోకి జారిపోసాగేను. శ్రీదేవి వంటింట్లో సర్దుకుంటోంది.

బాబిగాడు మూడు చక్రాల సైకిల్‌తో యాత్రలు చేస్తున్నాడు. అలా ఎంతసేపు గడిచిందో తెలియదు.

ఎవరో ముక్కు కొరికినట్లనిపించి ఉలిక్కిపడి లేచాను.

తుర్రుమని పారిపోతున్నాడు బాబిగాడు!

''అల్లరి వెధవా'' అంటూ లేచి వెంటపడ్డాను.

వాళ్లమ్మను చాటు చేసుకున్నాడు.

''మళ్లీఏంగోల చేసావురా?'' అంది శ్రీదేవి.

''నా ముక్కు కొరికాడే వెధవ'' అన్నాను ఎంగిలి తుడుచుకుంటూ.

''ఫలహారానికి మామయ్యని పిల్చుకురారా అంటే పిచు చేసిన నిర్వాక మిదన్నమాట! ఒళ్లు తుంటరి వాడైనాడు అంటూ ప్లేటు నిండుగా ఉల్లిపాయ పకోడీలు ఉంచింది

"గిరి రాడా ?" అన్నాను ఒకటి నోట్లో వేసుకుంటూ.

"క్రిందకే తెప్పించు కుంటారు రోజూ' పకోడీలు వేడిమీద మరింత బావున్నాయి

వేడి వేడి పకోడీలు తింటూ పాత కబుర్లు —అచ్చట్లు ము చ్చ ట్ల లో అయిదుగంటలు కొట్టిందాకా ఉండిపోయేం

అలిసిపోయిన మొహంతో గిరి పైకొచ్చాడు స్నానం చేసిన తర్వాత కొత్త ఉత్సాహం పుంజుకున్నట్లు అగుపించాడు

"అలా షికారుకెళ్దాం పదరా" అన్నాడు ఇద్దరం బయల్దేరాం

ఊరిబయట కొచ్చేసాం పచ్చటి పొలాలు, దూరపు కొండలు, పైరుగాలి, నింగిలో విహరించే విహంగాలు ఒక సిమెంటు గట్టు మీద కూర్చున్నాం ప్రక్కనే చిన్న నీటి చెలమ. అందులోకి మట్టిబెడ్డలు పడేస్తూ రెండు నిముషాలు గడిపి, చేతులు దులుపుకున్నాడు గిరి

"నీతో ఒకమాట చె ప్పా ల ను కుం టు న్నారా..."

"చెప్పు..."

"మనిద్దరిమధ్య బాంధవ్యం కన్న స్నేహం ఎక్కువ గనుక చెబుతున్నాను. అపార్థం చేసుకోవద్దు..."

"కానులే... చెప్పు" నాకు విషయం కొంత అర్థమయింది.

"అదే... నీ చెల్లెలు శ్రీదేవి గురించి..." అంటూ ఆగిపొయ్యాడు. నా మొహంలో మందహాసం ఉదయించింది. నేను ఊహించిందదే.

"దానిదగ్గర మంచితనం ఉంది గృహిణీత్వం ఉంది. సిన్సియారిటీ ఉంది. లేనిదల్లా యువతలివాళ్ల మనసు గ్రహించి, ఆ విధంగా నడుచుకోగల నేర్పు. నేను గుమాస్తాగా చేరి యీ రోజు మానేజర్ను అయ్యాను. అది యిప్పటికీ పక్కా గుమాస్తా పెళ్ళాం గానే ఉంటావంటుంది. అదో విరాడంబరతగ తలచి నన్ను 'బోర్' కొట్టిస్తుంది. అడంబరాలు నాకూ గిట్టవు. కానీ, ఉన్నదానికన్న హీనంగా ఎందుకు బ్రతకాలంటాను. తోటి మానేజర్స్ భార్యలు మనింటి కొచ్చినపుడు ఏ వంటలక్క గానో, పని మనిషి గానో ప్రవర్తిస్తూ వుంటుంది. ఇంగ్లీషు రాకపోతే మానె, మాట పొందికలేదు. అవతలి వాళ్లు కాస్త ఫాషన్‌గా వస్తే మంట. అందర్నీ నమ్మేస్తుంది. బోళాగా ఇంటిగుట్టంతా రట్టుచేసి, వాళ్లని అలుసుగా చేసి మాట్లాడితే ఏడుస్తుంది. పని మనుషులు పొగిడితే ఉబ్బిపోయి మంచి, మంచి చీరలు దానం చేసేస్తుంది. ఎలా చావను చెప్పు ?"

నిదానంగా విన్నాను.

శ్రీదేవిది చిన్నతనం నుంచీ పట్టుదల, మొండితనం ఉన్న మనస్తత్వం. రోషం ఎక్కువ. మాట పడదు తనకెవరన్నా యిలా చెయ్యమని నీతి బోధలు చెయ్యటం గిట్టదు. కానీ, మనసు మాత్రం బంగారం.

గిరితో ఆ మాటే చెప్పి, నా వంతు ప్రయత్నం నేను చేస్తానన్నాను.

చీకటిపడటంగమనించియింటిదారిపట్టాం. మరో అయిదు రోజులు అక్కడున్నాను మర్నాడు నా ప్రయాణమనగా శ్రీదేవితో

> ## వడాచ్చి
>
> **కావలసినవి :**
>
> పెసరపప్పు పావుకిలో
> బెల్లము అర్థకిలో
> పచ్చికొబ్బరికోరు తగు మాత్రము,
> గసగసాలు, జీడిపప్పు, కుంకుమపువ్వు
> కిస్‌మిస్, పచ్చకర్పూరము
> నెయ్యి 50 గ్రాములు
>
> చేయు విధానము —
>
> మొదట పెసరపప్పు మరియు బియ్యము శుద్ధిచేసి వేరువేరుగా వెడల్పాటి మూకుడులో వేయించుకోవాలి పెసరపప్పును తర్వాత ఒక గిన్నెలోపోసి తగు మాత్రము నీరుచేర్చి వుడకనియ్యాలి. పెసరపప్పు సగము వుడికిన తర్వాత బియ్యమును అందులోపోసిబాగా మెత్తగా వుడకనియ్యాలి యీ లోగా పచ్చికొబ్బరికోరు, జీడిపప్పు గసగసాలు కలిపి మెత్తగా రుబ్బాలి పెసరపప్పు బియ్యము మెత్తగా వుడికిన తర్వాత బాగుగా పొడిచేసిన బెల్లమును, అందులో వేస్తూ బాగా కలపాలి (బెల్లము సహించని వారు చక్కెర వాడుకోవవచ్చు) యిప్పుడు మొదట రుబ్బివుంచిన కొబ్బరి ముద్దను దీనిలోవేసి బాగా కలపాలి. కొంచెము సేపు అలా వుంచిన తర్వాత నెయ్యిని అందులో పోసి బాగా కలపాలి ఇష్టమైతే కావలసిన రుచి ననుసరించి, నేతిలో వేయించిన జీడిపప్పు, కిస్‌మిస్, కొద్దిగా కుంకుమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, యేలకపొడి, యిందులో వేసి బాగా కలిపి దించుకోవాలి
>
> యిలా చేసిన వడాచ్చి వేడివేడిగా తింటే చాలా రుచిగా వుంటుంది.
>
> —ధూర్జటి వాసంతి

ఏకాంతం కల్పించుకుని అన్నాను.

"చూడు సిరీ ! నీవు అదృష్టవంతురాలివి గనుక గిరిబావకి భార్యవైనావు. వాడికి సహనం ఎక్కువ సరదాలు ఎక్కువేననుకో. కానీ, వాటిమీద నువ్వు నిర్దయగా పరదాలు వెయ్యడం అన్యాయమేమో మారుతున్న కాలాన్నిబట్టి కనీసం కొంతయినా మనం మారాలి ..."

నిరాసక్తంగావింటూ 'ఊఁ'కొడుతోంది శ్రీదేవి.

"నువ్వు మరీ మెటుగా అంతంత బిందెలు వేసుకుని మేడక్రిందనుంచి, నీళ్లు తెస్తుంటే గుమాస్తాలు నవ్వరూ ?"

ఛర్రుమని లేచింది

"ఎవడా చవటనవ్వేది ? వాళ్ల అప్పలూ చెల్లెళ్లూ రాజభోగం వెలిగిస్తున్నారా ? పని వాళ్లు మురికిచేతుల్తో తెచ్చే నీళ్లు వంటకెట్లా వాడను ?"

తద్విరుద్ధమయిన సమాధానం చెప్పి ప్రయోజనం లేదుగనుక మౌనం పాటించాను

"ఒకటి చెబుతున్నా చూడన్నాయ్ ! ఇలా నాకు నా పద్ధతులు మార్చుకోమని నీచేత నీతి బోధలు చెప్పిస్తారని నాకు తెలుసు నువ్వు మధ్యవర్తిత్వం చూపుగా వచ్చినవాడివి. నీకేంతెలుసు ఆయన ధోరణి! నేను నైలాను చీరలు కట్టుకుని, బర్మాముడి వేసుకుని, వీలైతే 'బాబ్డ్ హెయిర్'తో, హైహీల్డుషూస్‌తో, ఆయన నడుంచుట్టూ చెయ్యివేసుకుని స్కూటరు మీద కూర్చుని నాలుగు వీధులూ తిరగాలి ! రోజూ లిప్‌స్టిక్, ఐటెక్స్, హెయిర్ స్ప్రేయర్ వాడి, సినిమా తారలా కృత్రిమంగా మెరిసిపోవాలి. అందరూ 'ఆహా ! ఫలాన గిరిధర్‌గారి భార్య ఎంత మోడర్న్‌గా ఉంటుందని చెప్పుకోవాలి. అదీ ఉబలాటం పెళ్లాం అందం, చందం మొగుడు కోసం. తెలివితేటలు సంసారం కోసం. నా ఇల్లు నేను చక్కదిద్దుకోవటమే సమాజానికి నేను చేసే మేలు. సమాజాన్ని మరామ్మత్తు చేయగల శక్తి నాలో లేదు. రాదు. సమాజం ఓపే వెర్రిపోకడలకు నా కాళ్లు జత చేసే ఆరాటం లేదు నేను పాత మనిషినే. ఛాందసురాలినే. ఫాషన్లు తెలియని దాన్నే. కానీ, గౌరవనీయమైన గృహిణిని. ఈ తృప్తి నాకు చాలు.' ఈ జీవితం చాలు నాకు..." లేచి వంటింట్లో కెళ్లి పోయింది ఆవేశంగా శ్రీదేవి.

'వరదా'సవరిస్తూ నిలబడిన గిరిధర్ కేసి జాలిగా చూసేను.